

WYBÓR ŚWIADKA BIERZMOWANIA W ŚWIETLE PRZEPISÓW PRAWA KOŚCIELNEGO

Słowa kluczowe: Kościół, prawo kanoniczne, inicjacja chrześcijańska, bierzmowanie, świadek bierzmowania

Key words: Church, canon law, Christian initiation, Confirmation, witness of Confirmation

Schlüsselworte: Kirche, Kirchenrecht, christliche Initiation, Firmung, Firmzeuge

Człowiek przez łaskę chrztu świętego zostaje włączony do wspólnoty Kościoła, w której może rozwijać chrześcijańskie życie. Sakramenty inicjacji chrześcijańskiej, do których – obok chrztu świętego – należy sakrament bierzmowania i Eucharystia, pozwalają stawać się żywą świątynią Ducha Świętego. I choć nie można powiedzieć, aby sakrament bierzmowania odgrywał w świadomości przeciętnego katolika dużą rolę¹, to jednak jest szczególnym darem Ducha Świętego, który zakorzenia nas w synostwie Bożym, ściślej wszczepia w Chrystusa, wzmacniając więź z Kościołem i udoskonalając łaskę chrztu².

Poszczególnym bierzmowanym zwykle towarzyszy świadek, który przygotowuje ich do przyjęcia sakramentu, przedstawia szafarzowi bierzmowania do namaszczenia krzyżem, a potem pomaga w wiernym wypełnianiu przyrzeczeń złożonych na chrzcie, zgodnie z natchnieniem Ducha Świętego, którego otrzymali³. Stąd istotnym elementem w przygotowywaniu się do przyjęcia sakramentu bierzmowania jest wybór świadka tego sakramentu.

W niniejszym przedłożeniu zostanie podjęty temat wyboru świadka bierzmowania przez kandydata do tego sakramentu. Na początku ukazana zostanie istota sakramentu bierzmowania, a następnie zagadnienie wyboru świadka i jego uczestnictwa w liturgii bierzmowania w perspektywie historycznej. W dalszej kolejności zaprezentowane zostaną zasady zawarte w obowiązującym dzisiaj *Kodeksie Prawa Kanonicznego*, którymi powinien się kierować kandydat do bierzmowania wybierając świadka sakramentu.

¹ Por. K. Rahner, *Sakramenty Kościoła. Medytacje*, „Problemy Teologiczne” 4, Kraków 1997, s. 33.

² Por. KKK, s. 311–319.

³ *Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2003, s. 18.

SAKRAMENT BIERZMOWANIA

Sakrament bierzmowania od zawsze jest nadprzyrodzonym środkiem udoskonalania człowieka ochrzczonego. Uwiecznił on w Kościele łaskę Zielonych Świąt i udziela daru Ducha Świętego, który został obiecany przez Chrystusa i przekazywany był przez Apostołów. Od początku Kościoła przyjęcie sakramentu bierzmowania oznacza rozpoczęcie nowego, dojrzałego etapu chrześcijańskiego wtajemniczenia⁴.

W pierwszych wiekach istnienia Kościoła, a co za tym idzie w tekstach biblijnych *Nowego Testamentu* i u Ojców Kościoła, sakrament bierzmowania był ściśle złączony z sakramentem chrztu świętego. Bierzmowanie stanowiło końcową część liturgii chrzcielnej⁵. Nie było ono jasno odróżnione od liturgii chrztu, ale łącząc się z sakramentem chrztu i Eucharystii stawało się jednym obrzędem wtajemniczenia chrześcijańskiego⁶.

Związek łączący bierzmowanie z innymi sakramentami wtajemniczenia staje się jaśniejszy nie tylko przez ściślejsze powiązanie ich obrzędów, lecz także przez gest i słowa, którymi udziela się sakramentu bierzmowania. W ten sposób obrzędy i słowa tego sakramentu „jaśniej wyrażają święte tajemnice, których są znakiem, a lud chrześcijański, na ile to możliwe, łatwo je może zrozumieć i uczestniczyć w nich w sposób pełny, czynny i społeczny”⁷.

Od samego początku wierni przyjmujący w sakramentach wtajemniczenia chrześcijańskiego bierzmowanie otrzymywali szczególną moc płynącą od Ducha Świętego – zostaje im udzielony dar Ducha Świętego⁸. Dla pierwszych wyznawców Chrystusa ten dar w sakramencie bierzmowania był umocnieniem w wyznawaniu Chrystusa, szczególnie w przypadku, gdy groziło im prześladowanie. Ponadto bierzmowany otrzymuje łaskę, która zobowiązuje go do głoszenia wiary wobec obojętnych oraz przynagla do nauczania i działania publicznego w duchu chrześcijańskim⁹.

Historia sakramentu bierzmowania jest ściśle związana z historią sakramentu chrztu świętego, ponieważ zawsze stanowiła z nią jedność. W związku z tym teksty biblijne mówiące o bierzmowaniu, choć niejasno wskazując na ten sakrament, a także teksty z okresu patrystycznego, nigdy nie traktowały tych sakramentów oddzielnie. Tam, gdzie mówiło się o sakramencie chrztu, także odnoszono się do bierzmowania¹⁰.

O udzielaniu sakramentu bierzmowania mówi fakt wkładania rąk na ochrzczo-nych i przekazywania im daru Ducha Świętego. W *Nowym Testamencie*, a konkret-

⁴ Por. T. Pawluk, *Prawo kanoniczne według kodeksu Jana Pawła II*, t. II, Olsztyn 2002, s. 333.

⁵ Por. M. Zachara, *Sakrament bierzmowania w historii w*: M. Poniewierska, D. Kantor (red.), *Po co bierzmowanie?*, Post Scriptum 3 (10), Kraków 2000, s. 5.

⁶ Por. M. Pastuszko, *Obrzędy sakramentu bierzmowania*, PK 25 (1981) nr 3–4, s. 77.

⁷ Paweł VI, *Konstytucja Apostolska o sakramencie bierzmowania w: Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2003, s. 10.

⁸ Por. St. Czerwik, *Liturgia sakramentu bierzmowania w*: J. Kudasiewicz (red.), *Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego*, Warszawa 1981, s. 180.

⁹ Por. A.L. Szafrński, *Z badań nad charakterem sakramentalnym bierzmowania*, RTK 2 (1955) nr 29, s. 55.

¹⁰ Por. M. Qualizza, *Inicjacja chrześcijańska. Chrzest, bierzmowanie, Eucharystia*, Kraków 2002, s. 103.

niej w *Dziejach Apostolskich*, odnajdujemy dwa teksty, które mogą być interpretowane jako świadectwa celebracji sakramentu bierzmowania w Kościele pierwotnym – Dz 8,14–17; 19,1–6¹¹.

Tekstem najbardziej wyraźnym w udokumentowaniu tego wydarzenia jest Dz 8,14–17, w którym na Samarytan Piotr i Jan wkładają ręce po odmówieniu pewnej modlitwy. Podobną sytuację odnajdujemy w drugim fragmencie z Dz 19,1–6, gdzie tym razem Paweł włożył ręce na tych, którzy przyjęli chrzest w imię Pana Jezusa. Wówczas Duch Święty zstąpił na ochrzczonego. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż dla postronnego obserwatora akt włożenia rąk, po którym ochrzczonego otrzymywał Ducha Świętego, był czymś bardzo ważnym. Dlatego – jak czytamy w Dz 8,18 – niejaki Szymon, który zauważył, iż apostołowie przez wkładanie rąk dawali Ducha Świętego, dawał im pieniądze, aby móc także mieć taką moc¹².

Oprócz tekstów z *Dziejów Apostolskich* warto przytoczyć jeszcze trzeci tekst – Hbr 6,1–6, w którym czytamy o chrzcie i o włożeniu rąk. Autor tego tekstu, pisząc pod natchnieniem Ducha Bożego, upewnia nas w tym, iż to włożenie rąk, poprzez które daje się Ducha Świętego, wyjaśnia ową przynależność do Kościoła i konieczność istnienia komunii kościelnej jako daru Ducha¹³. Obrzęd wkładania rąk w tradycji katolickiej słusznie uznawany jest za początek sakramentu bierzmowania, który ożywia w Kościele łaskę Zielonych Świąt¹⁴.

ŚWIADK BIERZMOWANIA PRZED KODYFIKACJĄ Z 1917 ROKU

W pierwszych wiekach chrześcijaństwa, gdy bierzmowanie udzielane było w łączności z sakramentem chrztu, nie było świadka bierzmowania. Funkcję tą pełnili rodzice chrzestni. Dopiero w V wieku u Gennadiusa z Marsylii znajdujemy poświadczenie o istnieniu oddzielnego świadka bierzmowania¹⁵. Fakt świadka bierzmowania potwierdzają synody w Chalons z 813 roku oraz Synod Paryski IV z 829 roku. W Chalons synod określił też to, iż na świadków nie można brać rodziców. Kiedy ktoś dopuściłby się przekroczenia prawa, to wówczas zaciąga na siebie przeszkodę małżeńską; i choć nie będzie ona powodowała określonego skutku, to jednak taka osoba winna pokutować do końca swojego życia¹⁶.

W *Dekrecie Gracjana* znajduje się przepis, iż przy bierzmowaniu ma być tylko jeden świadek, który jest ochrzczonego i bierzmowany. Zauważyć można, że prawo wprowadza pewne ograniczenia w tej kwestii. Spowodowane jest to tym, iż w XII–XIII wieku bardzo aktualny był zwyczaj powoływania świadka bierzmowa-

¹¹ Por. M. Zachara, art. cyt., s. 5.

¹² Por. M. Qualizza, dz. cyt., s. 102; M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania (kanony 879–896)*, Kielce 2005, s. 26n.

¹³ Por. M. Qualizza, dz. cyt., s. 102.

¹⁴ Por. Paweł VI, dz. cyt., s. 11.

¹⁵ Por. W. Piotrowski, *Rola świadka sakramentu bierzmowania. Czy jest ona właściwie dowartościowana?* w: J. Stala (red.), *Dzisiejszy bierzmowany. Problemy i wyzwania*, Kielce 2005, s. 395.

¹⁶ Por. M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania*, dz. cyt., s. 353, 359n.

nia, co więcej, powoływano wówczas więcej niż jednego świadka. Papież Bonifacy VIII w *Dekretalach* zaleca, aby powoływać jednego świadka przy udzielaniu bierzmowania, jednak jak będzie ich więcej, to wówczas wszyscy zaciągną pokrewieństwo duchowe. Zaciągnięcie tego pokrewieństwa spowoduje przeszkodę do zawarcia małżeństwa¹⁷.

W czasie trwania Soboru Trydenckiego (1545–1563) znany był już zwyczaj powoływania świadka bierzmowania. Ojcowie Soboru zastanawiali się nad uzasadnieniem słuszności prawa w tej kwestii. Podano ją w *Katechizmie* po zakończeniu Soboru. Wskazano w nim, iż tak jak przy chrzcie chrzestni, tak przy bierzmowaniu świadek ma być powoływany po to, aby być przewodnikiem i pomocnikiem dla bierzmowanego w jego zmaganiach duchowych¹⁸.

O chwalebnym zwyczaju i prawie Kościoła co do powoływania przy bierzmowaniu świadka wspomina *Instrukcja* Kongregacji Rozkrzewiania Wiary z 4 maja 1774 roku. Wskazuje ona, aby powołać jednego świadka, którym może być mężczyzna i kobieta, z zachowaniem prawa, które stanowi, iż świadek do bierzmowania musi mieć skończone 14 lat, być bierzmowany i być świadkiem tylko do jednego bierzmowanego¹⁹.

W XIX wieku świadek, którego powoływano musiał mieć przyjęty sakrament bierzmowania. Wiemy o tym z problemu, przed jakim stanął ordynariusz Portus Principis na Haiti arcybiskup Alexis-Jean-Marie Guilloux. Prosił on Kongregację Świętego Oficjum, aby mógł na swoim terenie udzielać bierzmowania bez powołania świadków bierzmowania. Uzasadnił to tym, iż trudno jest znaleźć świadków, którzy byli już bierzmowani oraz iż kościoły na jego terenie są ciasne. Kongregacja 5 września 1877 roku odpowiadając uznała, że przedłożone racje nie są tak ważne, aby ustąpić prawu powołania świadka bierzmowania, które obowiązuje pod poważną moralną odpowiedzialnością²⁰.

Dywagacje na temat świadka bierzmowania w XIX wieku były dość istotne. Świadczą o tym inne decyzje Kongregacji Świętego Oficjum z tego czasu. Pierwszą z nich jest orzeczenie Kongregacji z dnia 26 listopada 1873 roku, która wskazała, iż powoływanie dwóch świadków dla większej grupy bierzmowanych można jedynie tolerować w przypadkach konieczności. Do podjęcia takiej decyzji posłużono się praktyką, jaka był stosowana w oparciu o zwyczaj stuletni w diecezji Fesulana (Fiesole) we Włoszech. Zwyczaj dawał tam możliwość proboszczowi lub biskupowi do powoływania przy udzielaniu sakramentu bierzmowania jednego mężczyzny dla kandydatów do bierzmowania płci męskiej i jedną kobietę jako świadka dla kobiet. Racjami ku temu były: ciasne kościoły, możliwość hałasu przy dużej ilości osób, trudność w zapisaniu wszystkich świadków do księgi bierzmowania. Kongregacja uznała owe racje za nieprzekonywające i podała przeciwnie: świadek winien znać kandydata do bierzmowania i odwrotnie, praktyka wskazana nie jest zgodna

¹⁷ Por. M. Pastuszko, *Świadkowie bierzmowania (kanony 892–893 §§1–2)*, PK 49 (2006) nr 1–2, s. 120; por. M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania*, dz. cyt., s. 360.

¹⁸ Por. M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania*, dz. cyt., s. 354.

¹⁹ Por. M. Pastuszko, *Świadkowie bierzmowania*, art. cyt., s. 121; por. M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania*, dz. cyt., s. 361.

²⁰ Por. M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania*, dz. cyt., s. 354n.

z myślą Kościoła. Drugą decyzją Kongregacji Świętego Oficjum jest podana zasada, iż nie może być jedna osoba świadkiem dla dwóch lub wielu bierzmowanych, chyba że stanie się to z konieczności i na prawach wyjątku od podanej zasady. Ponadto Kongregacja wskazała, iż świadkiem do bierzmowania nie może być chrzestny i choć można tolerować ową praktykę, to jednak winna się ona stopniowo zmieniać²¹.

Od XVII wieku prawo określało to, kto nie może być świadkiem bierzmowania. Jeden z zakazów dotyczy Bośni, gdzie zastanawiano się czy schizmatycy mogą być świadkami bierzmowania u katolików, a natomiast katolicy świadkami tego sakramentu u schizmatyków. Kongregacja Świętego Oficjum z dnia 14 października 1676 roku wskazała, iż schizmatycy nie mogą być świadkami przy bierzmowaniu katolików, zaś katolicy nie mogą spełniać tej funkcji u schizmatyków. Ta zasada dotycząca całego Kościoła została podana przez tę Kongregację w dniu 3 stycznia 1871 roku, dołączając do schizmatyków także heretyków, a *Instrukcją* z 2 lipca 1878 roku dodała do tego zakazu także członków łóż masońskich²².

ŚWIADK BIERZMOWANIA W KODEKSIE Z 1917 ROKU I PO SOBORZE WATYKAŃSKIM II

Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 roku zebrał wszystkie wcześniejsze postanowienia i zgodnie ze starodawnym zwyczajem Kościoła wskazał, iż o ile to jest możliwe, przy bierzmowaniu powinien być świadek. Ten sam świadek może być dla jednego lub wielu bierzmowanych²³. Starożytność funkcji świadka dość mocno podkreślał kanon 793 wspomnianego *Kodeksu*²⁴.

Kanon 794 *Kodeksu* z 1917 roku ustala dwa prawa. Pierwsze normuje zasadę, iż świadek bierzmowania powinien przedstawić do bierzmowania nie więcej niż jednego lub dwóch kandydatów do bierzmowania. Drugie wskazuje, że kandydat powinien mieć własnego świadka bierzmowania. Pojawia się tu pewien dysonans prawny. Z jednej strony zezwala się, aby świadek był dla jednego lub dwóch kandydatów, zaś z drugiej, iż bierzmowany powinien mieć własnego świadka. Praktyka rozwinięta po wejściu *Kodeksu* papieża Benedykta XV z 1917 roku była taka, iż szafarz bierzmowania z każdej słusznej przyczyny może tolerować jednego świadka u większej liczby kandydatów do bierzmowania²⁵.

Wspomniany *Kodeks* stanowi ponadto wymagania, na które musi zwrócić uwagę kandydat do bierzmowania przy wyborze świadka. I tak do ważności pełnienia tej funkcji kanon 795 wymaga, by świadek:

1. sam był bierzmowany, miał używanie rozumu i intencję pełnienia tej funkcji,

²¹ Por. M. Pastuszko, *Świadkowie bierzmowania*, art. cyt., s. 123; por. M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania*, dz. cyt., s. 362.

²² Por. M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania*, dz. cyt., s. 360n.

²³ Por. J. Grzywacz, *O sakramentach świętych (Chrzest, Bierzmowanie, Eucharystia, Pokuta, Sakrament Chorych, Kapłaństwo)*, Warszawa 1968, s. 40.

²⁴ Por. P. Hemperek, W. Góralski, F. Przytuła, J. Bakalarz, *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.*, t. 3, Lublin 1986, s. 110.

²⁵ Por. M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania*, dz. cyt., s. 356n.

2. może to być tylko katolik, na którym nie ciąży kary kościelne (ekskomunika, infamia prawna, wykluczenie spełnienie aktów prawnych, depozycja lub degradacja duchownego²⁶),
3. nie może to być ojciec, matka, współmałżonek bierzmowanego,
4. wyznaczony przez bierzmowanego, rodziców lub opiekunów, a gdy ich brak przez szafarza lub proboszcza,
5. w czasie aktu bierzmowania winien dotykać fizycznie bierzmowanego sam lub przez zastępcę.

Do godziwości pełnienia funkcji wymaga się:

1. aby była to osoba różna od rodzica chrzestnego, chociaż może on pełnić funkcję świadka bierzmowania, gdy dla słusznej przyczyny pozwoli na to szafarz bierzmowania lub gdy bierzmowanie odbywa się zaraz po chrzcie,
2. świadek musi być tej samej płci co i bierzmowany, lecz i w tym wypadku możliwe jest dopuszczenie osoby innej płci, o ile zgodzi się na to szafarz dla odpowiednio słusznej przyczyny,
3. świadek bierzmowania powinien odznaczać się wszystkimi przymiotami koniecznymi do godziwego sprawowania funkcji rodzica chrzestnego²⁷.

Prawo soborowe dokonało zmiany funkcji świadka bierzmowania, dokonując ścisłego powiązania wynikającego z pełnienia roli przewidzianej dla rodziców chrzestnych i rodziców naturalnych. Nowe dyspozycje soborowe pozwoliły samym rodzicom przedstawić własne dzieci do sakramentu bierzmowania, podkreślając tym samym ich szczególną rolę. Można było także powierzyć tę funkcję innej osobie. Prawodawca uznał, że dobór świadka bierzmowania nie powinien dokonywać się samowolnie oraz ma być on wskazany przez kandydata lub przez jego rodzinę. Do duszpasterzy zaś należy zadanie, aby właściwie przygotować świadka do pełnienia tej funkcji oraz ocenić to, czy odznacza się właściwymi przymiotami, takimi jak: właściwa dojrzałość, przynależność do Kościoła katolickiego, przyjęcie sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego oraz czy nie jest wykluczony przez prawo do spełniania czynności świadka bierzmowania²⁸.

Obrzędy bierzmowania z 1971 roku w dwóch punktach wskazały na rolę świadka w bierzmowaniu. Ważne jest, iż księga ta ujmuje tę kwestię inaczej niż kanon 796 §1 *Kodeksu Prawa Kanonicznego* z 1917 roku. Stanowił on, iż świadkiem bierzmowania ma być ktoś inny niż chrzestny w sakramencie chrztu. *Obrzędy* wskazały, iż wypada, aby to właśnie chrzestny był świadkiem bierzmowania, jeżeli tylko może być obecny. Taka zasada podkreśla bardzo wyraźnie związek chrztu z bierzmowaniem. Ponadto w *Obrzędach* nie została wykluczona możliwość, aby powołać innego świadka niż chrzestnego jak również zezwolono na przedstawianie do bierzmowania dzieci przez swoich rodziców²⁹. Ze względów duszpasterskich w *Ko-*

²⁶ Wylczenie kar za: M. Pastuszko, *Sakrament bierzmowania*, dz. cyt., s. 356n.

²⁷ Por. J. Grzywacz, dz. cyt., s. 40.

²⁸ Por. K. Mikołajczuk, *Sakrament bierzmowania w okresie odnowy posoborowej. Rys historyczno-prawny*, *Roczniki Nauk Prawnych* 17 (2007) nr 2, s. 107.

²⁹ Por. T. Pawluk, *Bierzmowanie w świetle postanowień Soboru Watykańskiego II i posoborowego prawa kanonicznego*, *PK* 20 (1977) nr 1–2, s. 189n.

deksie z 1983 roku rozciągnięto kontrolę na świadków bierzmowania, czego nie było w *Kodeksie* z 1917 roku³⁰.

WYBÓR ŚWIADKA BIERZMOWANIA W *KPK* Z 1983 ROKU

Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 roku w dwóch kanonach (892 i 893 §§1–2) przedstawia wykładnię na temat świadków bierzmowania. Pierwszy z nich stanowi, iż *wedle możliwości bierzmowanemu powinien towarzyszyć świadek, który ma troszczyć się, ażeby bierzmowany postępował jako prawdziwy świadek Chrystusa i wiernie wypełniał obowiązki związane z tym sakramentem*³¹. Kanon 893 §§1–2 wskazuje bierzmowanemu na co winien zwrócić uwagę przy wyborze świadka sakramentu, który ma przyjąć. W pierwszej kolejności (§1) wskazuje na to, iż świadkiem do bierzmowania może być ten, kto spełnia warunki określone w kanonie 874 *Kodeksu Prawa Kanonicznego* z 1983 roku.

Kanon 874 §1 w pięciu numerach postanawia, iż wymogami dla kandydata do bierzmowania są takie warunki, jak:

1. świadek jest wyznaczony przez bierzmowanego, lub przez rodziców, opiekunów lub też przez proboszcza,
2. ma ukończone szesnaście lat życia, choć od tej zasady może być wyjątek, co do wieku,
3. jest katolikiem po przyjęciu bierzmowania i Komunii świętej a ponadto prowadzi życie zgodne z wyznawaną wiarą,
4. jest wolny od jakiegokolwiek kary i sankcji w Kościele,
5. nie jest rodzicem bierzmowanego.

Niekiedy jednak tolerowana jest praktyka, że świadkami bierzmowania są ojciec lub matka. Księgi liturgiczne wskazują na taką możliwość stwierdzając, iż rodzice mogą osobiście przedstawić swoje dzieci do bierzmowania³². W Polsce niektóre diecezje poprzez prawo synodalne wprowadziły zakaz dla pełnienie funkcji świadka przez rodziców. Dla przykładu można tu podać archidiecezję łódzką czy diecezję ełcką³³.

W kanonie 893 §2 prawodawca stwierdza, iż wypada, aby świadkiem bierzmowania był ktoś z chrzestnych kandydata do tego sakramentu. Zasadniczo kandydat ma wolność w wyborze świadka bierzmowania. Ważne jest to, aby kandydat do bierzmowania w tym wyborze kierował się wymaganiami, jakie są mu stawiane w wyborze świadka. Obowiązki chrzestnego i świadka są zbieżne, dlatego też o wiele skuteczniej może je wypełnić ta sama osoba. Legislacja pozwala jednak na

³⁰ Por. M. Pastuszko, *Obowiązek przyjęcia sakramentu bierzmowania*, PK 32 (1989) nr 1–2, s. 89.

³¹ P. Majer (red.), *Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, Kraków 2011, s. 678.

³² Por. *Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 1984, kan. 874 §1; por. S. Kasprzak SVD, *Wybrane zagadnienia z Prawa Kościelnego (skrypt dla studentów prawa świeckiego, administracji i teologii)*, Lublin 2000, s. 348; por. *Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2003, s. 19.

³³ Por. J. Stala, *Sakrament bierzmowania w świetle dokumentów synodalnych Kościoła w Polsce po 1980 roku* w: Tenże, *Dzisiejszy bierzmowany. Problemy i wyzwania*, Kielce 2005, s. 87.

możliwość wybrania innej osoby. W kanonie 892 *Kodeksu Prawa Kanonicznego* prawodawca umożliwia także udzielenie bierzmowania bez obecności świadka³⁴.

Świadek bierzmowania powinien przystąpić do Komunii świętej w czasie Mszy Świętej, podczas której ministruje się sakrament Ducha Świętego. Obecne prawo nie zabrania, aby świadek bierzmowania w czasie jednego obrzędu pełnił tę funkcję dla większej ilości osób. W takim wypadku jednak świadek winien pamiętać, iż wymagania, jakie są mu stawiane, powodują wzrost jego odpowiedzialności za wiarę osób, które przyjęły bierzmowanie³⁵.

ZAKOŃCZENIE

Podsumowując temat dotyczący wyboru świadka sakramentu bierzmowania, można stwierdzić, iż wybór ten powinien być dokonywany z wielką odpowiedzialnością. Wybór świadka, jak i zadania, jakie winien wykonywać świadek, były w ciągu wieków różnie ukazywane. Obecnie jasne stanowisko w tym względzie wyraża Kościół w *Kodeksie Prawa Kanonicznego* z 1983 roku, które zawarł w kanonach 892 i 893 §§1–2.

Kościół stoi na straży świętości sakramentów³⁶. W związku z tym prawodawca, stawiając świadkowi takie same wymagania, jakie odnoszą się do chrzestnego, mocno podkreśla fakt, iż Kościół stojąc na straży świętości sakramentów, dostrzeże ścisłą więź zachodzącą między sakramentem chrztu a sakramentem bierzmowania³⁷. Szczególnie istotne jest, żeby kandydat do bierzmowania wybierając świadka sakramentu pamiętał, aby była to osoba, która sama przyjęła wszystkie sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego i swoje życie kierowała według zasad wiary³⁸.

³⁴ Por. S. Kasprzak SVD, dz. cyt., s. 348n. Zalecenie, aby świadkiem bierzmowania był chrzestny dla wyraźnego zaznaczenia jedności sakramentów chrztu i bierzmowania, znajdujemy także w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* w numerze 1311.

³⁵ Por. W. Piotrowski, *Rola świadka sakramentu bierzmowania. Czy jest ona właściwie dowartościowana?* w: J. Stala (red.), *Dzisiejszy bierzmowany. Problemy i wyzwania*, Kielce 2005, s. 396.

³⁶ Por. M. Zaborowski, *Przeszkody do przyjęcia i wykonywania święceń w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku*, *Annales Canonici* 7 (2011), s. 311.

³⁷ W. Góralski, E. Górecki, J. Krukowski (red.), *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, Tom III. 2, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2010, s. 80.

³⁸ Por. *Instrukcja duszpasterska dotycząca sakramentu bierzmowania* – Konferencja Episkopatu Polski z dn. 16.01.1975 r., 6; por. *Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 1984, kan. 874.

THE CHOICE OF A WITNESS OF CONFIRMATION IN THE LIGHT OF THE REGULATIONS OF CHURCH LAW

SUMMARY

The article speaks about selecting a witness for the candidate for the sacrament of Confirmation. This problem has been shaped over the centuries. At the beginning of Christianity, when Confirmation was distributed in connection with the sacrament of Baptism, there was not any witness. It was the fifth century before the question of a witness to assist the person receiving the sacrament of Confirmation appeared in the Church. The Code of Canon Law of 1917 considered all the positions developed over the centuries in the Church and pointed out that if it is possible, a witness should be at Confirmation. In the current Code of Canon Law of 1983, two canons (892 and 893 §1–2) presents a legislative interpretation of the problem of witnesses of Confirmation. Putting the same requirements to the witness as to the Godfather, the Church strongly emphasizes the fact that she is the guardian of the sanctity of the Sacraments and she sees a strong bond between the sacrament of Baptism and the sacrament of Confirmation.

DIE WAHL EINES ZEUGEN DER FIRMGUNG IM LICHT DER BESTIMMUNGEN DES KIRCHENRECHTS

ZUSAMMENFASSUNG

Der Artikel spricht über die Auswahl eines Zeugen für Kandidaten zum Firmament. Dieses Thema wurde im Laufe der Jahrhunderte disputiert. Zu Beginn des Christentums, als die Firmung im Zusammenhang mit dem Sakrament der Taufe gespendet wurde, gab es keine Zeugen. Erst im V. Jahrhundert tauchte die Frage des Zeugen bei der Spendung des Firmamentes in der Kirche auf. Der Kodex des kanonischen Rechts von 1917 berücksichtigte alle in der Kirche im Laufe der Jahrhunderte entwickelte Positionen und wies darauf hin, dass ein Zeuge bei der Zelebration anwesend sein soll, wenn es nur möglich ist. In dem aktuellen Kodex des kanonischen Rechts von 1983 präsentiert der Gesetzgeber in zwei Kanons (892 und 893 §1–2) die Interpretation des Problems der Zeugen. Indem die Kirche die gleichen Anforderungen den Zeugen wie den Paten stellt, betont sie nachdrücklich die Tatsache, dass sie die Hüterin der Heiligkeit der Sakramente ist und eine starke Bindung zwischen dem Sakrament der Taufe und dem Sakrament der Firmung sieht.